

ВИМІРЮВАННЯ СИНЕРГІЧНОГО ЕФЕКТУ ЗЛИТТЯ ТА ПОГЛИНАННЯ ПІДПРИЄМСТВ

ст. викладач Харченко М.О., студент Созіннова Ж.

Глобалізація світової економіки і жорстока конкуренція на внутрішніх і міжнародних ринках вимушують компанії активно шукати способи отримання додаткових конкурентних переваг. Вибір розвитку підприємства визначається умовами зовнішнього середовища, цілями власників, професіоналізмом менеджерів.

Злиття – це стратегія розвитку, яку на сьогоднішній день використовують навіть найуспішніші підприємства для підвищення ефективності своєї діяльності. Проблема визначення синергічного ефекту постає перед всіма підприємствами, які задумуються про злиття. Численні дослідження дають змогу стверджувати, що головні причини невдач у більшості випадків злиття чи поглинання полягали в переоцінці вигод та недооцінці витрат на етапі підготовки операції.

Головні переваги підприємств, що обирають стратегію злиття полягають у швидкому виході на нові ринки та доступі до існуючих підприємницьких ресурсів.

Для успішності процесів злиття та поглинання важливою є правильна оцінка:

- 1) потенційного об'єкта злиття;
- 2) синергічного ефекту від злиття;
- 3) можливих ризиків внаслідок реорганізації.

Для того, щоб порівняти очікувані затрати і вигоди від злиття, потрібно оцінити, як мінімум, наступні фактори:

- приріст прибутку;
- економію або зниження витрат;
- реакція конкурентів на злиття;
- ризики ринку;

Як відзначає Г. Хакен дія синергетичного ефекту в першу чергу направлено на якісну зміну системи, зміну умов, структури і механізму взаємодії її елементів. Унаслідок цих змін і як результат їх взаємодії відбувається різка зміна вихідних характеристик системи. Одній з найцікавіших областей застосування знань про синергію в

економіці стало якраз визначення синергетичного ефекту при злитті і поглинанні.

Взаємності від типу злиття синергічні ефекти поділяються на операційні та фінансові.

Операційне злиття – це злиття підприємств, об'єднаних з метою досягнення синергічного ефекту. Операційне злиття називають ще виробничим, оскільки об'єднуються виробничі потужності підприємств і збільшуються масштаби діяльності. Операційна синергія проявляється в двох формах – збільшенні доходів і зменшенні витрат.

Фінансове злиття – це злиття, внаслідок якого підприємства не функціонують як одне ціле і їх операційна діяльність не зазнає значних змін, а отже, не очікується поточного синергічного ефекту. Ефект злиття полягає у зменшенні витрат на залучення капіталів, податкових вигодах, збільшенні вартості чистого грошового потоку та зростанні вартості підприємства.

Механізм визначення вигод і витрат від злиття був запропонований Стюартом Майерсом у 1976 році, який стверджував, що економічні вигоди від злиття можуть виникнути лише за умови, що ринкова вартість корпорації, яка виникла у результаті злиття, є вищою, ніж сума ринкових вартостей корпорацій, що її створюють. Отже:

$$NPV = PA_B - [PA + PB] - P - B,$$

де: NPV – чиста теперішня вартість злиття;

PA_B – ринкова вартість об'єднаного підприємства;

PA – ринкова вартість підприємства A до злиття;

PB – ринкова вартість підприємства B до злиття;

P – премія виплачена за підприємство B ;

B – витрати процесу поглинання.

Основні синергічні ефекти можна описати трьома величинами:

- 1) збільшення прибутку;
- 2) зниження витрат;
- 3) зниження потреби в інвестиціях.

На сьогоднішній день процес злиття підприємств стає об'єктивною необхідністю, що забезпечує конкурентоздатність підприємства та його виживання. Головною причиною угод є пошук шляхів ефективного використання ресурсів, зниження витрат.